

Yeni Yıl Engelli Hak Gaspıyla Başladı

– AliHaydar · 09 Ocak 2026

Yine bir yeni yıl, yine aynı umutlar ve yine aynı hayal kırıklıkları... Her yıl sonunda, engelli bireyler ve aileleri olarak önümüzdeki yıla dair hayaller kurarız. “Bu sefer sorunlarımız çözülecek, engelsiz bir dünya bizi bekliyor” diye seviniriz. Ancak, acı gerçekler ne yazık ki her seferinde yüzümüze çarpıyor. 2026'nın ilk günlerinde, Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) MEBBİS sisteminde yaptığı “teknik düzenleme” ile 27 yaş ve üzeri özel gereksinimli bireylerin özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerine erişimi fiilen engellendi. Sistemde beliren “Sadece 0-26 yaş aralığına eğitim verilebilir” uyarısı, binlerce ailede büyük bir paniğe ve öfkeye yol açtı. Bu karar, sadece bir yaş sınırı değil; engelli bireylerin kazanılmış haklarının gaspı ve yaşam kalitelerinin düşürülmesidir.

Peki, neden bu kadar önemli bu hizmetler? Neden hayat boyu sürmeli? Gelin, bu konuyu biraz irdeleyelim.

Öncelikle, özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri, engelli bireylerin hayatındaki en temel taşlardan biridir. Bu hizmetler kapsamında, bireysel terapilerden grup eğitimlerine, konuşma ve fizyoterapiye kadar geniş bir yelpazede sunulmaktadır. Bu hizmetler, sadece çocukluk veya gençlik dönemine özgü bir “yardım” değil; bireyin bağımsızlığını, sosyal entegrasyonunu ve yaşam kalitesini doğrudan etkileyen bir süreçtir.

Düşünün ki, otizm spektrum bozukluğu olan bir yetişkin, düzenli seanslar sayesinde sosyal becerilerini geliştirerek bağımsız bir yaşam sürdürebiliyor. Zihinsel engeli olan biri, bilişsel egzersizlerle günlük rutinlerini yönetebiliyor. Konuşma terapisi sayesinde iletişim becerilerini geliştirerek iş hayatına katılabiliyor. Fiziksel engeli olan biri, rehabilitasyon seanslarıyla kas gücünü koruyor, ağrılarını azaltıyor ve hareket kabiliyetini artırarak günlük hayatını kolaylaştırıyor. Bu hizmetler sayesinde, engelli bireyler toplumun aktif bir parçası haline geliyor; ailelerine yük olmaktan çıkıp, kendi ayakları üzerinde

durabiliyorlar.

Yapılan araştırmalar gösteriyor ki, rehabilitasyon hizmetlerinin düzenli bir şekilde kesintisiz devam ettiği durumlarda engelli bireylerde depresyon riskini azaldığını, fiziksel sağlıklarının iyileştiğini, istihdam oranlarının arttığını, aile yükünün azaldığını ve toplumsal entegrasyonun güçlendiğini gösteriyor. Aksine, hizmetlerin kesilmesi durumunda kazanılmış beceriler hızla kayboluyor. Konuşma geriliyor, davranış sorunları artıyor, bireyler sosyal hayattan kopuyor ve aileler tükenmişlik sendromuna sürükleniyor. Türkiye'de zaten erişim sorunları varken, bu hizmetleri yaş sınırı ile kesmek, adeta bir bireyi yarı yolda bırakmak demektir.

Peki, neden hayat boyu sürmeli bu hizmetler? Çünkü engellilik, 27 yaşında sihirli bir değnekle ortadan kalkacak bir durum değildir. Aksine, yaş ilerledikçe mevcut durumları ağırlaşarak yeni ihtiyaçlar ile zorluklar ortaya çıkabiliyor. 27 yaş sonrası dönemde, yaşlanma süreciyle birlikte kas zayıflaması, zihinsel yorgunluk veya kronik rahatsızlıklar da artabildiği gibi yaşlanma etkileriyle birleşen engellilik, daha yoğun destek gerektirebiliyor. Down sendromlu bireylerde erken bunama riski, serebral palsili bireylerde eklem sorunları gibi durumlar ortaya çıkabiliyor. Dünya Sağlık Örgütü'nün raporları da bunu doğruluyor. Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nde belirtildiği üzere, engelli bireylerin tüm haklarında olduğu gibi eğitim ve rehabilitasyon hakları da yaşam boyu korunmalıdır.

Türkiye'de ise Anayasa'nın eşitlik maddesi ve ilgili yasalar, bu hizmetlerin kesintisiz olmasını emrediyor. Ancak, MEB'in bu kararı, sanki engelliler "27 yaş sınırı"na ulaştıklarında "iyileşmiş" sayılıyor gibi bir yaklaşım sergiliyor. Bu uygulama hem bilimsel hem de insani açıdan kabul edilemez bir durumdur. Özel gereksinimli bireyler, hayat boyu öğrenme ve adaptasyon sürecinde; bu hizmetler olmadan, izolasyon ve bağımlılık kaçınılmaz hale gelecektir.

1 Ocak itibariyle uygulama geçirilen bu kararın ardından elbette engelli camiasının tepkileri de büyük oldu. Otizm başta olmak üzere tüm engelli dernekleri, engelli konfederasyonları, engelli platformları ve hak savunucuları ile aktivistler tepki göstermede gecikmediler.

Otizm Konfederasyonu tarafından yapılan açıklamada, otizmin çocuklukla sınırlı bir durum olmadığı belirtilirken, "Otizimli bireylerin destek ihtiyacı yaşam boyudur. Özel eğitim yalnızca çocukluk döneminde kazanım sağlamaya yönelik değil, ileri yaşlarda kazanılmış becerilerin korunmasını, işlevselliğin sürdürülmesini ve yaşam kalitesinin artırılmasını amaçlayan temel bir haktr. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın eşitlik ilkesi, eğitim hakkı ve engellilerin korunmasına ilişkin hükümleri; 5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanun ve Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi, engelli bireylerin yaşam boyu destek hizmetlerine erişimini güvence altına almaktadır. Mevzuatta, özel eğitimin yaşa bağlı olarak sınırlandırılmasına veya ödeneğin kesilmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır" denildi.

Engelli örgütleri tarafından yapılan açıklamalarda ayrıca özel eğitim ödeneğinin bir sosyal yardım değil, bireyin işlevselliğini koruyan, aile üzerindeki bakım yükünü azaltan ve kamunun uzun vadeli sağlık ve bakım harcamalarını düşüren önleyici bir kamu hizmeti olduğu vurgulandı. Bu hakkın da bütçe tartışmalarının konusu yapılamayacağı ifade edildi.

Kamu yöneticilerine buradan sesleniyorum. Sorunlarımızı çözmek yerine yenilerini eklemek, devletin temel görevine aykırı bir olaydır. Engelli dernekleri ve aileleri zaten yıllardır seslerini zor şartlarda

duyurmaya çalışıyorlar. Bu karar, onları daha da mağdur edecektir. Bu “tasarruf” adı altında atılan adım, uzun vadede çok daha büyük maliyetler doğuracaktır. Çünkü desteklenmeyen bireyler, sağlık sistemi ve sosyal yardımlara daha fazla ihtiyaç duyacaktır. Engelli hakları, bütçe kalemi değil, insanlık meselesidir. Eğitim ve rehabilitasyon, bir lütuf değil, haktır. Acilen bu kısıtlama geri alınmalı, hizmetler yaş sınırı olmadan herkese açılmalıdır. Aksi takdirde, 2026 yılı da önceki yıllar gibi “bir öncekini aratan” bir yıl olarak hatırlanacaktır.

Sözün özü olarak, 2026'ya girerken umutlarımız bir kez daha yaralandı. Ama pes etmek yok. Engelli hakları mücadelesi, hayat boyu eğitim ve rehabilitasyonun kesintisiz sağlanmasıyla kazanılır.

Hükümetten acil bir adım bekliyoruz. Bu kararı geri alın, hizmetleri yaş sınırı olmadan herkese açın. Unutmayalım, gerçek bir engelsiz toplum, ancak herkesin eşit haklara ve fırsatlara sahip olduğu bir toplumdur. Belki o zaman, yeni yıllara gerçekten sevinerek girebiliriz.